

77 พรรษา สมเด็จพระแม่แห่งแผ่นดิน

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระราชทานไอแพนริ้วให้ราษฎรเลี้ยงไว้เพื่อเก็บไข่บริโภค เป็นการเสริมสร้างอาหารที่มีประโยชน์แก่เด็กๆ และสมาชิกทุกคนในครอบครัว ณ บ้านตะลุมบอน ตำบลตะลุมบอน อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี

ทศพนธ์ นรทัศน์*
thossaphol@ictforall.org

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เป็นสมเด็จพระบรมราชินีนาถในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 พระนามเดิม หม่อมราชวงศ์สิริกิติ์ กิติยากร เป็นพระธิดาองค์ใหญ่ของหม่อมเจ้านักขัตตมงคล (ภายหลังได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สถาปนาขึ้นเป็นพลเอกพระวรวงศ์เธอ กรมหมื่นจันทบุรีสุรนาถ) กับ หม่อมหลวงบัว กิติยากร เสด็จพระราชสมภพเมื่อวันศุกร์ที่ 12 สิงหาคม 2475 ณ บ้านของพลเอกเจ้าพระยาอภัยภูธร (หม่อมราชวงศ์สท้าน สนิทวงศ์) และทำวนิตาพิจาริณี (นาง สนิทวงศ์ ณ อยุธยา) บิดาและมารดาของหม่อมหลวงบัว กิติยากร ตั้งอยู่ที่ 1808 ถนนพระรามที่ 6 อำเภอปทุมวัน จังหวัดพระนคร ได้รับพระราชทานนามจากพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวว่า "สิริกิติ์" มีความหมายว่า "ผู้เป็นศรีแห่งกิติยากร"

12 สิงหาคม 2552 จึงเป็นปีที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงเจริญพระชนมายุครบ **77 พรรษา** ผู้เขียน จึงขอน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงมีต่อพสกนิกรชาวไทยตลอดระยะเวลาอันยาวนาน ผ่านทางบทความนี้

* ผู้ประสานงานชมรมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อความเท่าเทียมกัน (ICT for All Club)

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงปฏิบัติพระราชภารกิจนานัปการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต อาชีพ ความเป็นอยู่ผู้ยากไร้ และประชาชนในชนบทอันห่างไกล ได้โดยเสด็จพระราชดำเนิพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปทั่วทุกหนแห่งของแผ่นดินไทย หนึ่งในโครงการตามพระราชดำริที่มีสาขาครอบคลุมทุกภูมิภาคทั่วประเทศ ก็คือโครงการส่งเสริมศิลปอาชีพ ภายหลังทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ก่อตั้งเป็นมูลนิธิ พระราชทานนามว่า "มูลนิธิส่งเสริมศิลปอาชีพพิเศษในพระบรมราชินูปถัมภ์" เมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2519 และเมื่อพ.ศ. 2528 ได้เปลี่ยนชื่อ เป็น "มูลนิธิส่งเสริมศิลปอาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ" อันเป็นการส่งเสริมอาชีพ พร้อมกับการอนุรักษ์และส่งเสริมงานศิลปะพื้นบ้านที่มีความงดงามหลายสาขา อาทิ การปั้น การทอ การจักสาน เป็นต้น

พลเอกถนอม บุนนาค รองสมุหราชองครักษ์ ข้าราชการบริพารที่รับใช้เบื้องพระยุคลบาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ที่ได้รับมอบหมายให้ไปติดตามสถานการณ์ชายแดนภาคใต้ ได้เล่าเรื่องราวเกี่ยวกับ โครงการต่าง ๆ ที่สมเด็จพระบรมราชินีนาถ ทรงดำเนินการใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ไว้ในหนังสือพระราชินีของเราเรื่องเล่าจากแผ่นดินใต้ เจลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 12 สิงหาคม 2548 ความตอนหนึ่งว่า

“โครงการราษฎรอาสาสมัครหมู่บ้าน -- โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้โครงการหนึ่ง คือ โครงการราษฎรอาสาสมัครหมู่บ้านเกิดจากเมื่อปี 2547 สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถเสด็จเยี่ยมราษฎรราษฎรใน 5 หมู่บ้านได้เข้ามาร้องให้กับพระองค์ท่านแล้วบอกว่าอยู่ไม่ได้แล้ว เพราะถูกรบกวนหนัก จนมีคนในตำบลตันหยงลิมอ ถูกตัดคอคามอเตอร์ไซค์ระหว่างไปกรีดยางตอนเช้ามีดชาวบ้านบอกว่าเหตุการณ์อย่างนี้ไม่เคยเกิดขึ้น ชาวบ้านถามพระองค์ท่านว่าจะให้พวกฉันอยู่ที่นี้หรือจะให้ไปจากที่นี่ สมเด็จพระบรมราชินีนาถรับสั่งว่าในเมื่อเราอยู่ที่นี้ เราทำมาหากินที่นี่มาตั้งแต่ปู่ย่าตายาย แล้วจะอพยพไปที่ไหนกัน

พระองค์ท่านก็ทรงพระกรุณาบอกทหารให้ส่งคนมาช่วยฝึกอาวุธให้ ตามที่ชาวบ้านได้ถวายฎีกา และรับสั่งว่าที่ให้ฝึกนั้นเพื่อป้องกันตัวเอง ป้องกันทรัพย์สินพี่น้องเราตนเอง ไม่ได้มีเจตนาให้พวกเรอเที่ยวเอาปืนไปไล่ฆ่าใครต่อใครเขา ขอให้ทำความเข้าใจกันให้ต้องแท้ รับสั่งเสมอว่าผู้บริสุทธิ์มีสิทธิ์อยู่บนแผ่นดินนี้ มีทั้งพุทธและมุสลิม ไม่ได้แยกเชื้อชาติศาสนา ใครขอมาก็ฝึกให้ครูเองก็มาขอฝึก บอกว่าฝึกให้แต่ชาวบ้าน พวกครูยิงเสียงอันตรายหนักเลย ฝึกลักษณะการรวมกลุ่มกัน ใช้อาวุธเข้าเวรยามในการรักษาหมู่บ้าน ซึ่งมีผลให้หมู่บ้านเกิดความปลอดภัยมากขึ้น ขณะนี้เป็นที่แน่ชัดว่ามีกลุ่มคนต้องการที่จะแบ่งแยกดินแดน เช่น มีการนำวีซีดีภาพการตัดศีรษะไปแพร่ภาพในจังหวัดปัตตานี ซึ่งถือเป็นสิ่งที่น่าเป็นห่วง คนทำมีวัตถุประสงค์ให้ชาวบ้านหวาดกลัวและไม่อยากจะอยู่ในพื้นที่หากเราปล่อยเหตุการณ์ให้ลุกลามบานปลายบ้านเมืองก็จะแย่

โครงการฟาร์มตัวอย่าง -- จากการฝึกอาวุธ ทุกคนก็ระวังตัวหมด ไปไหนก็ไม่กล้าไป เมื่อก่อนเคยขายของในเมือง ไปรับจ้างในเมือง ตอนนี้จะไปคนเดียวก็ไม่กล้า เลยมีรับสั่งว่าจะช่วยเขาอย่างไรในเรื่องการทำมาหากินจึงได้ เกิดโครงการฟาร์มตัวอย่างขึ้นมา เพื่อจะสร้างงานให้กับชาวบ้าน คนไหนไม่กล้าไปทำงานในเมืองก็มาทำในฟาร์มทำการเกษตร ปลูกพืชผักสวนครัว เลี้ยงสัตว์ สัตว์ปีก เช่น เป็ด ไก่ และก็มีการทำประมงในครัวเรือน วันใดไม่มีกับข้าวก็สามารถช้อนปลาเป็นอาหาร นอกจากนั้นมีการเลี้ยงแพะนม ที่มีโปรตีนสูง ให้จ้างคนเข้ามาทำงาน เพื่อจะสอนให้เรียนรู้การทำเกษตรอย่างถูกหลักวิชาการ เมื่อทำเป็นแล้วก็จะได้นำกลับไปทำในพื้นที่ของตัวเองได้ ผลผลิตเหลือจากรับประทานก็นำมาขายให้ฟาร์มรับซื้อ

การจัดตั้งฟาร์มนี้ได้อยู่ใกล้ๆ กับแหล่งชุมชนเพื่อที่เขาจะได้มาทำงานง่ายๆ อย่างในบางแห่งเป็นกลุ่มของไทยพุทธอาศัยอยู่ท่ามกลางกลุ่มไทยมุสลิม ผู้ไม่หวังดีก็ใช้วิธียุยงให้ราษฎรแตกสามัคคีกัน พระองค์ท่านทรงลงไปช่วย 30 กว่าปี ช่วยให้เขาทำมาหากินได้ ทรงทำอย่างต่อเนื่อง เช่นเรื่องน้ำ บางบ้านน้ำสงสารมาก เพราะขุดขึ้นมาเป็นสนิม ดีที่ช่วงนี้เป็นหน้าฝน จึงพอบรรเทาได้บ้าง

พระองค์ท่านทรงยอมทำทุกอย่าง เหน็ดเหนื่อยพระวรกายเพื่อคนในชาติ ซึ่งเหมือนกับลูกของพระองค์ท่าน ไม่ว่าจะเดือดร้อนมีปัญหาอะไร เช่น โครงการปะการังเทียมอำเภอไม้แก่น จังหวัดปัตตานี ชาวบ้านร้องให้ว่าทำมาหากินไม่ได้ เคยทำประมงอยู่ชายฝั่ง ตอนนี้อยู่ปลาไม่มี จากนั้นตี 3 พระองค์ท่านเรียกประชุม 2 ชั่วโมงว่าจะแก้ปัญหาได้อย่างไร ซึ่งมีสาเหตุจากอวนลากอวนรุน ดร.ปลอดประสพ สุรัสวดี เสนอการกำหนดระยะของการทำประมง คือ ระยะ 5 กิโลเมตรจากชายฝั่งใช้เครื่องมือตกปลาขนาดเล็ก ระยะ 5 – 10 กิโลเมตร ให้ประมงปั่นไฟ และระยะ 10 – 15 กิโลเมตร อวนลากอวนรุนดำเนินการ แล้วก็ทิ้งปะการังเทียมเพื่อป้องกันการใช้อวนที่ระยะผิดประเภทไปในตัว และให้ปลาได้ อาศัยปะการังเทียมนี้เป็นที่หลบยามลมพายุแรงๆ หรือใช้ซั้ง คือทางมะพร้าวถ่วงด้วยปูนซีเมนต์เพื่อให้ปลาเกาะอยู่ชายฝั่ง

พระองค์ท่านรับสั่งว่าอยากเห็นโครงการนี้เกิดขึ้นก่อนเสด็จกลับ ซึ่งตอนนั้นเป็นวันที่ 24 กันยายน พระองค์ท่านเสด็จกลับต้นตุลาคม ทุกฝ่ายก็รีบดำเนินการ นี่คือการแก้ปัญหาให้ไทยมุสลิมโดยตรง ที่ปัตตานี ไม้แก่น สายบุรี หนองจิก อำเภอเมือง ปัตตานี จนถึงตากใบ นราธิวาสพอทิ้งไป 6 เดือน ปลาก็มาวางไข่ ตอนนี้ปลาชุกมาก ชาวบ้านมีกินมีใช้ สามารถนำปลาไปขายได้ กิโลกรัมละ 200 – 300 บาท นี่ก็ด้วยพระมหากรุณาธิคุณ

พระองค์ท่านรับสั่งว่าเขาขาดเสาหลัก ตอนเป็นข้าราชการชั้นผู้น้อยยังไม่ได้สร้างหลักปักฐาน พอสามีตายก็บ้านแตกสาแหรกขาด ไม่รู้จะทำอย่างไร บางคนเป็นแม่บ้าน พระองค์ท่านก็ทรงเอื้อมพระหัตถ์ลงมาชุบชีวิตคนใกล้จมน้ำให้อยู่รอด ตัวอย่างอันนี้เป็นประจักษ์พยานอย่างเห็นได้ชัด ประธานกลางมุสลิม OIC เห็นแล้วยังเกิดพระเกียรติว่าทรงช่วยเหลืออย่างเป็นธรรม ไม่เลือกชาติ ศาสนา”

ความตอนหนึ่งจากหนังสือพระราชินีของเราเรื่องเล่าจากแผ่นดินใต้ ได้กล่าวถึง “**ห้าพระทัย แม่ของแผ่นดิน**” ไว้ว่า “หลายต่อหลายข่าวที่มีการลอบทำร้ายผู้บริสุทธิ์จากผู้ก่อการร้าย 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ช่วงเป็นที่น่าสลดใจอย่างยิ่ง และจากข่าวทางหน้าหนังสือพิมพ์ เรื่องคุณครู กอบกุล รัญเสวะ อายุ 47 ปี ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านตือกอ อำเภอจะนะ จังหวัดนราธิวาส ได้จบชีวิตลงด้วยการลอบทำร้ายของผู้ก่อการร้ายในภาคใต้ ได้ทราบถึงพระเนตรพระกรรณ ของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ซึ่งพระองค์ทรงมีความห่วงใยพสกนิกรอยู่แล้ว ได้พระราชทานพวงหรีดและมีพระราชหัตเลขาทรงยกย่องว่าเป็นครูยอดกตัญญู โดยมีใจความว่า **“วังไกลกังวล หัวหิน**

วันที่ 26 มิถุนายน 2548

ถึง คุณแจ่ม รัญเสวะ คุณแม่ของคุณครูกอบกุลฯ ผู้กล้าหาญ

ข้าพเจ้าได้ ทราบข่าวจากหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับวันที่ 25 มิถุนายน 2548 ว่า นางสาว กอบกุล รัญเสวะ อายุ 47 ปี ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตือกอ อำเภอจะนะ จังหวัดนราธิวาส ซึ่งเป็นบุตรสาวของคุณแจ่ม รัญเสวะ อยู่บ้านเลขที่ 251 อำเภอจะนะ จังหวัดนราธิวาส ถูกยิงด้วยปืนขนาด 11 มิลลิเมตร ที่กลางหลัง 2 นัด และที่แขนขวาอีก 2 นัด นอนเสียชีวิตจมกองเลือดอยู่กลางถนน ระหว่างขับขีรถจักรยานยนต์กลับบ้าน ซึ่งอยู่ห่างจากโรงเรียน 7 กิโลเมตร ในตอนพักกลางวันเพื่อป้อนข้าวคุณแม่ซึ่งเป็นอัมพาต เมื่อวันศุกร์ที่ 24 มิถุนายน 2548 ข้าพเจ้าได้ ทราบข่าวนี้ด้วยความสลดใจ และขอแสดงความเสียใจกับคุณแจ่ม รัญเสวะ ที่ต้องสูญเสียบุตรสาวในคราวนี้ด้วย คุณครูกอบกุลฯ เป็นบุคคลที่สมควรได้ รับการยกย่อง เป็นแบบอย่างของครูที่ดี มีความกตัญญูต่อคุณแม่ผู้มีพระคุณ แต่ต้องมาถูกคนร้ายลอบสังหารอย่างทารุณ โดยไม่มีหนทางต่อสู้ คุณครูกอบกุลฯ เป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นว่า ตนเองเป็นครูสตรี สร้างแต่คุณงามความดี ในการทำหน้าที่อบรมสั่งสอนเด็ก ไม่เคยคิดร้ายต่อผู้ใด คงจะไม่มีใครมาทำร้าย แต่เหตุการณ์หาเป็นเช่นนั้นไม่ ผู้ก่อการร้ายไม่เคยคำนึงถึงคุณงามความดีของบุคคลที่ทำงานเสียสละเพื่อสังคม เห็นชีวิตผู้บริสุทธิ์เหมือนผักปลาจะฆ่าเสียเมื่อไหร่ก็ได้

ข้าพเจ้าทราบดีว่า ครูที่ทำงานอยู่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบัน เป็นผู้ที่มีความกล้าหาญ เสียสละ ทำงานเสี่ยงอันตรายตลอดเวลา เพื่อที่จะทำหน้าที่อบรมสั่งสอนเด็ก ๆ ให้เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศ การจากไปของคุณครูกอบกุล รัญเสวะ ครั้งนี้ นับเป็นการสูญเสียอย่างใหญ่หลวงของครอบครัวคุณแจ่ม รัญเสวะ

ข้าพเจ้าจึงขอแสดงความเสียใจอย่างสุดซึ้งมา ณ โอกาสนี้ และขอแจ้งให้ทราบว่า ถ้าแม้มีสิ่งใดที่ข้าพเจ้าจะพอให้การช่วยเหลือแก้ปัญหาความเดือดร้อนของคุณแจ่ม เป็นการตอบแทนคุณงามความดีของคุณครูกอบกุลฯ ได้บ้าง ก็ขอให้ออกไปให้ทราบ ข้าพเจ้าพร้อมจะให้การช่วยเหลือตลอดเวลา”

ลงพระนามาภิไธย **“สิริกิติ์”**

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถได้ มีพระราชดำรัสต่อหน้าคณะบุคคลประกอบด้วย คณะลูกเสือชาวบ้าน สมาชิกไทยอาสาป้องกันชาติ สมาชิกราษฎร อาสาพัฒนาป้องกันตนเอง สมาชิกกองหนุนรักษาความมั่นคงของชาติ สมาชิกราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า สมาชิกอาสา รักษาหมู่บ้าน ด้วยความเป็นห่วงเป็นใย ตอนหนึ่งว่า

“พวกเราคนไทยทั้งหลาย พลังทั้งหลายเหล่านี้ช่วยกันรักษากฎหมายให้มีความศักดิ์สิทธิ์ได้ โดยไม่ต้องถืออาวุธอะไรเลย เพื่อจะนำความสงบสุขคืนมาสู่พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเร็ว ช่วยเหลือพี่น้องคนไทยผู้บริสุทธิ์ ได้ ประกอบสัมมาอาชีพ และมีชีวิตอยู่ในแผ่นดินเกิดอย่างปลอดภัย

ถ้าทุกคนสามารถทำได้ เช่นนี้ รวมใจกัน รวมใจรวมหัวคิด รวมพลังกัน ประณามออกไปว่า การกระทำเช่นนี้เป็นกรกระทำที่เราอยู่เฉยไม่ได้ เพราะเป็นการกระทำที่เป็นผลร้ายอย่างยอดเยี่ยม ผลร้ายอย่างสาหัสแก่ประเทศชาติของเรา ซึ่งพวกท่านทั้งหลายได้ สาบานไว้แล้วว่า จะปกป้องประเทศชาติ ผลร้ายอย่างสาหัสแก่ประเทศชาติของเรา ซึ่งพวกท่านทั้งหลายได้ สาบานไว้แล้วว่า จะปกป้องประเทศชาติ ถ้าทุกคนทำได้ เช่นนี้ทุกหมู่บ้านก็จะอุ่นใจ เพราะเราต่างดูแลซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ข้าพเจ้าหวังให้ประเทศชาติของเรากลับเป็นดินแดนแห่งความสงบสุข และมีรอยยิ้มเหมือนแต่เก่าก่อน...”

ความสูญเสีย ความพลัดพราก จากสิ่งที่รัก ย่อมนำมาซึ่งความทุกข์โศกโดยเฉพาะคนเป็นพ่อแม่ที่ลูกต้องกลายเป็นเหยื่อ และเสียชีวิตสังเวทความอำมหิตของพวกที่มีจิตใจเหี้ยมโหดผิดมนุษย์ แต่ความทุกข์จากความสูญเสียของแต่ละครอบครัวคงไม่สามารถเทียบได้ แม้เพียงเศษเสี้ยว ความทุกข์พระราชหฤทัยของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถไม่ว่าจะเป็น ไทยพุทธ ไทยมุสลิม หรือคนไทยที่นับถือศรัทธาเลื่อมใสในศาสนาใด แต่ที่แน่ๆ ทุกคนคือคนไทย คือลูกของแผ่นดินไทย”

นอกจากนี้ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ยังทรงเอาพระทัยใส่ในกิจการด้านสาธารณสุข โดยทรงดำรงตำแหน่งสภานายิกาสภาภคชาติไทย ต่อจากสมเด็จพระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า ที่เสด็จสวรรคต เมื่อปลายปี พ.ศ. 2498 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงแต่งตั้งให้สมเด็จพระบรมราชินี ดำรงตำแหน่งสภานายิกาสภาภคชาติไทยสืบต่อมา เมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2499 พระองค์ท่านทรงอุทิศพระองค์ปฏิบัติพระราชภารกิจด้านนี้อย่างเต็มกำลัง และหากทรงเสด็จเยือนต่างประเทศ ก็ทรงถือโอกาสเสด็จ ทอดพระเนตรกิจการกาชาดของประเทศนั้นๆ เพื่อทรงนำมาปรับปรุงกิจการสภาภคชาติไทยอยู่เสมอ นอกจากปวงชนชาวไทยแล้ว บรรดาชาวต่างชาติซึ่งเป็นที่ประชาชนของประเทศเพื่อนบ้านที่ต้องอพยพลี้ภัยเข้ามายังแผ่นดินไทยเป็นจำนวนมากในอดีต ก็ยังได้รับพระมหากรุณาธิคุณ โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สภาภคชาติไทยร่วมมือกับกาชาดสากลในการช่วยเหลือผู้อพยพเหล่านั้น และพระราชทานครูเข้าไปสอนวิชาชีพให้แก่ผู้อพยพ นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณต่อผู้หนีร้อนมาพึ่งเย็นอย่างหาที่สุด การดังกล่าวได้เป็นที่ประจักษ์ต่อประชาคมโลก องค์การระหว่างประเทศต่างพากันยกย่องและทูลเกล้าถวายรางวัลและปริญญาคุณูปการ บัณฑิตกิตติมศักดิ์เป็นจำนวนมากแต่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ อาทิ

- องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ทูลเกล้าฯ ถวายเหรียญซีเรส เทิดพระเกียรติในฐานะที่ทรงยกฐานะของสตรีให้มีระดับสูงขึ้นและทรงเป็นผู้ "ให้โดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง" (11 พฤษภาคม 2522)
- มหาวิทยาลัยทัฟส์ จากมลรัฐแมสซาชูเซตส์ สหรัฐอเมริกา ทูลเกล้าฯ ถวายปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขามนุษยธรรมในฐานะที่ทรงยกระดับฐานะการครองชีพของประชาชนและช่วยบรรเทาทุกข์ของเด็ก (พ.ศ. 2523)
- สหพันธ์พิทักษ์เด็กแห่งนครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลบุคคลดีเด่นด้านพิทักษ์เด็ก (9 พฤศจิกายน 2524)
- สถาบันเอเชียโซโซตี้แห่งกรุงนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลด้านมนุษยธรรม (14 มีนาคม 2528)
- มูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าของโลก สดุดีเทิดพระเกียรติ ในฐานะบุคคลดีเด่นด้านอนุรักษ์สัตว์ป่า (19 พฤศจิกายน 2529)
- ราชวิทยาลัยอายุรแพทย์แห่งลอนดอน ประเทศอังกฤษ ได้ทูลเกล้าฯ ถวายสมาชิกภาพกิตติมศักดิ์ ซึ่งสถาบันแห่งนี้เคยมอบให้แก่เฉพาะผู้ที่เป็นแพทย์และนักวิทยาศาสตร์ดีเด่นซึ่งเป็นที่รู้จักระดับโลกเท่านั้น (1 พฤษภาคม 2531)
- ศูนย์ศึกษาการอพยพ (CMS) ที่มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่มลรัฐนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา กราบบังคมทูลเชิญเสด็จฯ ไปทรงรับรางวัลความช่วยเหลือผู้ลี้ภัย ด้วยการที่ทรงส่งเสริมด้านมนุษยธรรมแก่ผู้ลี้ภัยนับล้านคนที่ลี้ภัยไหลเข้าสู่ประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2518 (29 มีนาคม 2533)

ฯลฯ

ในวโรกาสอันเป็นมิ่งมงคลสมัยที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงเจริญพระชนมายุครบ 77 พรรษา พระผู้ทรงเป็น “สมเด็จพระแม่แห่งแผ่นดิน” ราชอาณาจักรไทยแห่งนี้โดยแท้ ปวงข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายพระพรชัยมงคล ขอพระองค์จงทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน มีพระราชประสงค์งานหมายสิ่งใดของจงสัมฤทธิ์ ทรงสถิตเป็นมิ่งขวัญเคียงคู่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวตราบจิรติกาลเทอญ..ที่มายูกา โหตุ มหาราชินี.

อ้างอิง

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2552). สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ. http://th.wikipedia.org/wiki/Queen_sirikit ค้นคืนเมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2552.

ณพล บุณทาบ, พลเอก. (2548). พระราชภารกิจใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในเรื่องเล่าของ พลเอกณพล บุณทาบ รองสมุหราชองครักษ์, หนังสือ พระราชินีของเรา เรื่องเล่าจากแผ่นดินใต้ เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 12 สิงหาคม 2548 อ้างถึงใน http://queen.kapook.com/queen_activity03.php ค้นคืนเมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2552.

น้ำพระทัย แม่ของแผ่นดิน. (2548). http://queen.kapook.com/queen_other02.php ค้นคืนเมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2552.

สำนักราชเลขาธิการ. http://www.ohmpps.go.th/searchresult.php?quick_type=photo&book=BB2550902 ค้นคืนเมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2552.